Это естественно, поскольку о грамматике можно говорить как о языковом средстве выражения логических форм сознания. Так, по мнению М.Я. Блоха, грамматика «самобытна для каждого отдельного языка; будучи органической частью языка народа, она составляет собственное достояние народа и, как и язык в целом, отмечена печатью его исторических судеб. Логика, напротив, универсальна для человечества, поскольку рациональное сознание, организатором которого она является, хотя и выражается народно-самобытными средствами разных языков и их грамматик, отражает единые явления и отношения объективного мира в единых формах мышления» [Блох 1986, с. 5].

Подводя итог, хотелось бы отметить следующее.

Количество – объективно существующая сторона предметов и явлений, которая, отражаясь в сознании, формирует мыслительную категорию количества. В расках этой категории выделяются единичность и множество, причем последняя неоднородна и включает в себя определенное, неопределенное и приблизительное количество.

Приблизительное количество – синкретичное явление, совмещающее в себе определенное и неопределенное количество.

Значение приблизительного количества создается соединением служебных слов, передающих идею неопределенности с определенно-количественным числительным, имеющим значение конкретного, определенного числа. Добавление к определенно-количественному значению идеи неопределенности создает сочетание с общин значеним приблизительности.

Многие проблемы категории приблизительности, в частности, приблизительного количества, нуждаются в дальнейшем болем детальном и углубленном изучении. С этой точки зрения интересны, например, стилистические исследования аппроксиматоров, изучение их роли в тексте и дискурсе. Исследования разных аспектов категории приблизительности по-прежнему остаются актуальными для сравнительно-исторического и типологического языкознания.

Литература

Блох М. Я. Теоретические основы грамматики : учеб. пособие для студентов ин-тов и фак. иностр. яз. / М. Я. Блох. – М. : Высш. шк., 1986. – 160 с. *Бодуэн де Куртенэ И .А.* Количественность в языковом мышлении / И. А. Бодуэн де Куртенэ // Избранные труды по общему языкознанию. – М. : Изд-во АН СССР, 1963. – Т. 2. – С. 311–324. *Гамкрелидзе Т. В.* Индоевропейский язык и индоевропейцы. Реконструкция и историко-типологический анализ праязыка и протокультуры : в 2 ч. / Т. В. Гамкрелидзе, Вяч. Вс. Иванов ; с предисл. Р.О. Якобсона. – Тбилиси : Изд-во Тбилис. ун-та, 1984. – 1328 с. *Ивин А.А.* Практическая логика : учеб. пособие / А. А. Ивин. – М. : ФАИР-ПРЕСС, 2002. – 288 с. *Категория количества* в современных европейских языках / В. В. Акуленко, С. А. Швачко, Е. И. Букреева и др. ; отв. ред. В. В. Акуленко ; АН УССР, каф. иностр. яз. – К. : Наук. думка, 1990. – 284 с. *Козлова Р. М.* Проблемы славянской именной префиксации (производные с префиксом *а) / Р. М. Козлова // Русский язик : межведомст. сб. / гл. ред. П. П. Шуба. – Мн., 1991. – С. 61-72. *Колшанский Г. В.* Логика и структура языка / Г. В. Колшанский. – М. : Высш. шк., 1965. – 240 с. *Кондаков Н. И.* Логический словарь / Н. И. Кондаков. – М. : Наука, 1971. – 656 с. *Маджидов С. Р.* Приблизительное количество как языковая категория и способы его выражения в современном русском языке : автореф. дис. на соиск. ученой степени канд. филол. наук : 10.02.01 «Русский язык» / С. Р. Маджидов. – Ростов н/Д, 1995. – 20 с. *Мечковская Н.* Грамматическая категория числа и выражение количества в русском языке / Н. Мечковская // Sonderdruck aus Quantität und Graduierung als kognitiv-semantische Kategorien. Herausgegeben von Helmut Jachnow, Boris Norman und Adam E. Suprun unter Mitarbeit von Tina Drechsler und Zilka Idrizović. – Wiesbaden : Harrassowitz Verlag, 2001. – S. 339-380. *Морєва Г. Г.* Структурно-семантичні особливості апроксиматорів французької мови (у зіставленні з українською) : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук : 10.02.17 «Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство» / Г. Г. Морєва. – Донецьк, 2000. – 22 с. *Сахно С.Л.* Приблизительные номинации современного французского языка : дис. на соиск. ученой степени канд. филол. наук: 10.02.05 «Романские языки» / С.Л. Сахно. - М., 1983. - 191 с. *Чеснокова Л. Д.* Категория количества и способы ее выражения в современном русском языке / Л. Д. Чеснокова. – Таганрог : Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 1992. – 198 с. *Чесноков П. В.* Грамматика русского языка в свете теории семантических форм мышления / П. В. Чесноков. – Таганрог : Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 1992. – 168 с. *Философская* энциклопедия. – М. : Сов. энцикл., 1962. – Т. 2 : Дизъюнкция - Космическое. – 575 с. *Швачко С. А.* Языковые средства выражения количества в современных английском, русском и украинском языках / С. А. Швачко. – К. : Вищ. шк., 1981. – 143 с.

ПАНЧЕНКО О.О.
(Запорізький національний університет)

ФІЛОСОФСЬКИЙ ФУНДАМЕНТ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ «ЛЮБОВ» У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті розглядається філософське підґрунтя конструювання концепту «Любов» у європейській мовній свідомості, від античності до сьогодення. Результатом дослідження стало виділення типів любові і структури любовних переживань. Було доведено, що включення когнітивного компонента в феномен пристрасної, або романтичної, любові а також роль вербальних структур в любовних переживаннях демонструють соціокультурну обумовленість любові.
Ключові слова: концепт, любов, морально-етична категорія, міжособистісні відносини.

Панченко А. А. Философский фундамент исследования концепта «Любовь» в современном английском языке. В статье рассматривается философское основание конструирования концепта «Любовь» в европейском языковом сознании, от античности до современности. Результатом исследования стало выделение типов любви и структуры любовных переживаний. Было доказано, что включение когнитивного компонента в феномен страстной, или романтической, любви а также роль вербальных структур в любовных переживаниях демонстрируют социокультурную обусловленность любви.
Ключевые слова: концепт, любовь, морально-этическая категория, межличностные отношения.

Panchenko O. O. Philosophical basis for the study of the concept "Love" in modern English. The article considers the philosophical basis of designing the concept "Love" in the European linguistic consciousness, from antiquity to modern times. The result of the investigation is the selection of types of love and the structure of love feelings. There's a strong proof that the inclusion of the cognitive component in the phenomenon of passionate or romantic love and the role of verbal structures in the love experiences demonstrate the socio-cultural conditioning of love.
Key words: concept, love, moral and ethical category, interpersonal relations.

В умовах становлення сучасного суспільства, сучасних парадигм морально-етичних категорій та інтерактивних практик спілкування, увагу дослідників різних галузей гуманітарного знання (філософія, етика, естетика, соціологія, культурологія, тощо) привертають принципи дефініцій та структурацій такого фундаментального концепту міжособистісних відносин як любов. **Актуальність** нашого дослідження визначається спрямованістю сучасних лінгвістичних та лінгвокультурологічних студій на детермінацію когнітивних і в більш широкому сенсі, гносеологічних засад мовної актуалізації етичної та психологічної категорії «любов» з метою збагачення шляхів та способів визначення аспектів людської ідентичності в сучасному глобальному когнітивному, комунікативному, культурному англомовному просторі. З огляду на вищезазначене, **метою** є визначення філософського фундаменту дослідження концепту «Любов» та способу його презентації в сучасній англійській мові. **Об'єктом** дослідження є концепт «Любов» в сучасній англомовній картині світу. **Предметом** дослідження є філософське підґрунтя конструювання концепту «Любов» в європейській мовній свідомості.

Одна з перших класифікацій форм любові сходить ще до її розуміння в античній грецькій філософії та вміщує такі види любові, як:

«ерос» - стихійна любов, закоханість у формі шанування, спрямованого на об'єкт любові; «філія» - любов-дружба чи любов-приязнь за свідомим виборов; «сторге» - любов-ніжність, особливо сімейна; «агапе» - жертовна любов [Баадер 1987, с. 543-544].

В роботах Аристотеля поняття любові швидше плотське, він відносив любов до однієї з первинних енергій людського тіла. Платон у своєму трактаті «Бенкет», вводить істотно інше формулювання твердження зв'язку любові і пізнання. Любов у нього – це процес безперервного руху. Платонічний ерос - є ерос пізнання [Аристотель 1998, с.139-408; Price 2004].

Християнський світогляд грунтується на агапе - одному з синонімів давньогрецького слова "любов". У новозавітній літературі вона часто вживається в Євангелії від Івана, і в апостола Павла і завжди означає любов до Бога або Христу, любов християн один до одного. На латину це зазвичай перекладалося як "Карітас".

Даний підхід - це свідоме загострення протилежності між розумінням любові в античності та християнстві, розгорнуте тлумачення висловлювання про два типи любові: "одна - це любов до Бога, доведена до презирства до себе, інша - любов до себе, доведена до презирства до Бога". Це спроба виявити два ідеальних типи кохання, які почали переплітатися ще до різдва Христового у зв'язку з еллінізацією юдейства. Вони отримали своє повне вираження в християнській містичній традиції. Як зазначає Андерс Нігрен, античність розрізняла "любов небесну і земну" [Nygren 1953, с. 15]. З подібного розуміння любові витікають категорії «любов до жінки» і «до жіночності». Але і християнство знало братську любов один до одного і навіть допускало чуттєву любов [Новый Завет и книга Псалмов 1990, с. 10, 12, 187-190]

В епоху Відродження проблема кохання розквітла в обстановці загального гострого інтересу до всього земного і людського, завдяки частковому звільненню з-під контролю церкви. «Любов» повернула собі статус буттєвої філософської категорії, який вона мала в античності у Емпедокла і Платона і який був замінений на статус релігійно-християнський.

Але ренесансний світогляд вперто прагнув звільнитися від гніту церкви, і в давньому протиставленні любові «земної» любові «небесній» земна голосно заявила про свої права. Флорентійський неоплатонік XV ст. Марсіліо Фічіно вказує на три основні види любові, яким властива значна внутрішня відмінність: любов рівних істот до рівних, нижчих до вищих та вищих до нижчих. Але найвищого пафосу ренесансне уявлення про сутність та значення любові досягло у філософському вченні Джордано Бруно (1548 - 1600). У діалозі Бруно «Про героїчний ентузіазм» любов постає відмінною від «нераціонального пориву, прагнення до чогось звірячого і нерозумного», героїчна, вогненна пристрасть, що окриляє людину в його боротьбі і прагненні до пізнання великих таємниць природи, що зміцнює його в презирстві до страждань і страху смерті, що кличе на подвиги і що обіцяє єднання з могутньою, невичерпною і нескінченною Природою. Любов - це все, і вона впливає на все, і

про неї можна говорити все, їй можна все приписувати» [Шестаков 1992, с. 57].

У XVII ст. до успадкованого від часів Реформації і Контрреформації містичного розуміння любові як релігійно орієнтованого явища (почуття) додаються зовсім інші концепції. Рене Декарт у трактаті «Пристрасті душі» (1649) стверджує, що «любов є хвилювання душі, викликане рухом «духів», яке спонукає душу добровільно з'єднуватися з предметами, які здаються їй близькими, а ненависть є хвилювання, викликане «духами» і спонукає душу до відокремлення від предметів, що представляються їй шкідливими» [Hurwood 1965, с. 95].

Подібне психологічно-механістичне визначення не проводить абсолютно ніякої відмінності між любов'ю до представника протилежної статі, прихильністю до домашньої тварини або почуттям гордості художника за любовно створену картину. Тут на лице загальне тяжіння, прагнення, про яке пишуть багато філософів XVII-XVIII століть. Любов за Т. Гоббсом, Дж. Локком і Е. Кондільяком - це сильне бажання приємного, тільки і всього. Проблема «божественної любові» все більше іде на задній план, «Любов земна» все більш міцно займає свої позиції. Особливо яскраве вираження подібна ідеологія знайшла у французькому суспільстві, яке в останні десятиліття перед революцією відрізнялося легковажним і фривольним ставленням до цього почуття. Кохання у придворних і аристократичних колах перетворювалося на витончене мистецтво флірту, бездушне і безсердечне. Сама любов і вірність стали поняттями старомодними, їх замінило швидкоплинне захоплення. Любов століття рококо - це вже не любов, а швидше наслідування їй.

Великий внесок у розуміння феномена любові внесла німецька класична філософія, яка спробувала вивести ідеальну концепцію любові з абстрактних принципів моральності. Любов розглядалася в системі моральних категорій, і вважалося, що як категорія моральності вона повинна бути виведена з єдиного морального принципу. Так чинив, наприклад, Іммануїл Кант, який проголосив таким принципом категоричний імператив, згідно з яким треба чинити так, щоб максима, що лежить в основі кожного вчинку, могла стати основою загального законодавства [Hurwood 1965, с. 112; Кант 2002, с. 8].

Однак при аналізі морального змісту феномена любові І. Кант зазнав певних труднощів. Він визначив, що любов як моральне поняття є явним протиріччям: всі моральні цінності зазвичай пов'язані з категорією обов’язку, тим часом як любов не може бути предметом обов’язку або волі, оскільки вона не пов'язана з примусом. "Любов, - говорить І. Кант, - є справою відчуття, а не веління, і я можу любити не тому, що я хочу, і ще в меншій мірі – тому що я повинен бути змушений любити, отже, обов’язок любити - нісенітниця".

Аналогічні труднощі в тлумаченні любові як морального феномену відчував і Г. Гегель, один з найпровідніших представників німецького об'єктивного ідеалізму. Він називав любов "жахливою суперечністю". Адже любов грунтується на випадковому індивідуальному виборі та інтимності, а моральність - це область субстанційного та необхідного.

Любов є перш за все почуття, тобто моральність в природній формі. У суспільстві любов отримує свою моральну основу через шлюб, який перетворює природну єдність статей у духовну єдність. Тому за Гегелем духовний сенс і моральну основу любов набуває тільки в шлюбі, любов поза шлюбом є аморальною. Г. Гегель піддає різкій критиці романтичну любов, в якій шлюб не є обов'язковою та субстанційною формою єднання чоловіка та жінки [Гегель 1975].

З висновками Г. Гегеля збігаються і міркування про моральну природу любові і шлюбу І. Г. Фіхте. У нього тема любові пов'язана зі спробами вирішення дилеми між природою і розумом. Саме в любові І. Фіхте виявляє перехідний момент між сферою природи і сферою розуму, морального і природного. "Любов, - говорить він, є інтимною точкою з'єднання природи і розуму, це єдина ланка, де природа вторгається в розум, вона, стало бути, є чудовим засобом серед природнього. Моральний закон вимагає, щоб себе забували в іншому, любов віддає себе іншому" [Фихте 2001; Шестаков 1992, с.68].

Філософія і література епохи Романтизму створили особливе уявлення любові, відоме як "романтична любов". Романтична любов - щось ідеальне, піднесене, вічне. Романтична література та поезія створила справжній культ любові як вищої, ледве не містичної цінності, що підноситься над усіма земними умовностями. Якщо І. Кант і Г. Гегель виявляли моральну основу любові в шлюбі, то романтики вбачають у любові насамперед моральну і духовну сумісність, без якої, на їхню думку, не існує щасливого шлюбу. Втім, романтична любов, як духовна й містична спорідненість, не знає кордонів і шлюб для неї не є обов'язковою умовою і критерієм повноцінності морального почуття.

Чудовим зразком екзистенціалістської філософії любові є робота С. К'єркегора "In Vino Veritas". Як і "Коментарі" М. Фічіно, вона написана у формі наслідування "Бенкету" Платона. Як і в "Бенкеті" Платона, кожен з учасників застілля виголошує промову про кохання, обгрунтовуючи своє ставлення до неї. Тому висловлюються цілком протилежні точки зору, що захищають як свободу любові, так і необхідність шлюбу. У кінцевому рахунку вони висловлюють основну моральну дилему: моралізму і естетизму. Естетизм включає еротизм, свободу любові, чуттєвість, але разом з тим він заснований на імморалізмі та егоїзмі. Істинно моральне ставлення до любові засноване на альтруїзмі, на запереченні

власного корисливого інтересу. Моральна любов припускає зречення від свого "я" на користь іншого і виражається в пристрасному прагненні належати іншому. Але цей ідеал важко досяжним, оскільки любов, що заснована на почутті обов'язку, тобто те, на чому будується шлюб, - є явним протиріччям [Ulman 1990, с. 93-115].

Значно більш різку критику романтичної любові ми знаходимо в Артура Шопенгауера, автора однієї з перших ірраціоналістичних концепцій у філософії. В главі "Метафізика статевої любові" його головного твору "Світ як воля і уявлення" (1819-1844) він послідовно спростовує всі принципи романтичної любові. Всі поети і письменники-романтики, вважає він, помилялися, коли прагнули ідеалізувати любов як вищу людську пристрасть. Такого роду погляди є абсолютною ілюзією. Насправді любов є відображенням сліпої волі до життя, ірраціонального інстинкту продовження роду [Kunstmann 1964, с. 21-23].

Таким чином, любов за А. Шопенгауером, є не індивідуальним, а родовим почуттям. Це анонімний і всесильний заклик плоті, який тільки одягає маску індивідуального потягу, насолоди або страждання. Романтична любов, так само як і романтична поезія, - химера, вони народжені не індивідуальною пристрастю, а статевим інстинктом. Іншими словами, в любові людина виявляється лише маріонеткою в руках всесильного роду. Він вважає, що страждає, мучиться, сподівається, керуючись власним, суто особистим вибором, а насправді його пристрасть і страждання тільки слугують потребам створення майбутніх поколінь. Стверджуючи, що кохання - це омана, грандіозна ілюзія, пастка, влаштована природою для того, щоб людина виконувала її завдання і призначення, А. Шопенгауер виступив проти культу любовного почуття, заснованого романтиками.

Серед прихильників і послідовників А. Шопенгауера опинився Фрідріх Ніцше, який продовжив традицію критики романтичної любові. Щоправда, розуміння феномена любові у Ф. Ніцше було більш складним і діалектичним, ніж у А. Шопенгауера, який звів любов до інстинкту, до простого поклику плоті. Любов у Ф. Ніцше це - прояв повноти життя, багатства здорової індивідуальності, іншими словами, волі до могутності, яка виступає у нього як творчий ерос, як прояв "любові до краси і нових поколінь". Критичний пафос філософії Ф. Ніцше виявляється в тому, що він виступає проти ототожнення кохання з альтруїзмом, з безкорисливою любов'ю до ближнього. Він готовий швидше визнати любов егоїзмом, ніж альтруїзмом. Хоч Ф. Ніцше і різко критикував християнство, він визнавав, що любов грає величезну роль в системі цієї релігії [Ницше 1990].

XX століття створює нову систему духовних і моральних цінностей, яка виявляється багато в чому відмінною від попередньої епохи. Перед обличчям науково-технічного прогресу і розвитку наукового знання багато традиційних моральних цінностей представляються девальвованими і застарілими. Певною мірою це торкнулося і такої області, як любов. Філософія любові, яка так приваблювала ідеалістів і романтиків XIX століття, починає здаватися багатьом старомодною. Не випадково тема любові стала замінятись модною темою сексу, а філософія любові - психологією сексуальності [Soble 1990, с. 21]. Так, у своїх працях З. Фрейд запропонував спосіб аналізу механізмів функціонування особистості, виділивши при цьому концепцію афекту. В її основі лежить теорія інстинктивних потягів, яким властиві: безумовність, циклічність, вибірковість і замінність. Сам же афект визначається в ранніх роботах З. Фрейда як єдина спонукальна сила психічного життя, а в більш пізніх працях афекту дається дефініція інтрапсихічних факторів, що спонукають фантазії і бажання індивіду. У психоаналітичному підході виділяють 3 аспекти афекту: енергетичний аспект, процес розрядки та сприйняття остаточної розрядки.

Е. Фромм розуміє любов як «відповідь на проблему людського існування». Людина, усвідомлюючи свою відокремленість від природи, усвідомлюючи своє життя, минуле, розуміє стислість свого існування. Тобто те, що не по своїй волі він народжений і не по своїй помре і т.ін. Людина «стала б божевільною», якщо б не змогла звільнитися з цієї в'язниці, залишивши її, об'єднавшись в тій чи іншій формі з людьми і навколишнім світом. Спосіб подолання цього, за Е. Фроммом, і є любов. Важливим аспектом є те, що не дивлячись на те, що Е. Фромм пропонує типологію видів любові, він зазначає, що любов є спрямованість на все, а не на щось одне. При цьому до дієвого характеру любові (на відміну від симбіотичного, заснованого на тому чи іншому використанні іншої людини) він включає такі невід'ємні елементи як віддачу, турботу, відповідальність, повагу і знання [Fromm 1995, с. 20].

Проблема концептуалізації любові не втрачає своєї актуальності і на початку XXI століття і залишається предметом лінгвокультурних досліджень. В результаті проведеного дослідження ми дійшли наступних **висновків**. Виділено різні типи любові і структури любовних переживань. Включення когнітивного компонента в феномен пристрасної, або романтичної, любові, роль вербальних структур в любовних переживаннях демонструють соціокультурну обумовленість любові.

Література

Аристотель. Этика.Политика.Риторика.Поэтика.Категории / Аристотель. - Минск: Литература, 1998. – 1391 с. *Баадер Ф.* Тезисы еротической философии / Ф. Баадер // Эстетика немецких романтиков. - М.: Школа, 1987. - С. 543-544. *Гегель Г.В.Ф.*

Лекции по философии религии / Г. В. Ф. Гегель // Филосоия религии в 2х томах. – М.: Мысль, 1975. – Т.1. – 530 с. *Кант И.* Основоположения метафизики нравов / И. Кант. – М.: Директмедиа Паблишинг, 2002. - 381с. *Ницше Ф.* Веселая наука. Сочинения в 2-х томах. / Ф. Ницше. - М.: Мысль, 1990. – Т.1. - 382с. *Новый Завет и книга Псалмов*. Английский вариант Новой Американской Стандартной Библии с параллельным переводом на современный русский язык (Псалмы в русском синодальном переводе). – Loves Park: SGA, 1990. – 1008р. *Фихте И.* Факты сознания. Назначение человека. Наукоучение. / И. Фихте. – М.: Харвест, АСТ, 2001. – 784с. *Шестаков В.П.* О любви и красотах женщин. Трактаты о любви эпохи Возрождения / В. П. Шестаков. – М.: Республика, 1992. – 368 с. *Fromm E.* The Art of Loving / E. Fromm. – London: Thorsons, 1995. – P. 20. Hurwood B. The Golden Age of Erotica / B. Hurwood. - Los Angeles: Sherbourne Press, 1965. – 320 p. *Kunstmann J.* The Transformation of Eros / J. Kunstmann. – Edinburgh, London: Oliver & Boyd, 1964. – p.21-23. *Nygren A.* Agape and Eros; a Study of the Christian Idea of Love. - Philadelphia: State University Press, 1953. – 764p. *Price A.* Love and Friendship in Plato and Aristotle. Fourth edition / A. Price - Oxford: Clarendon Press, 2004. – 264p. *Soble A.* The Structure of Love / A. Soble. – Yale: Yale University Press, 1990. – P. 21-37. *Ulman A.* W. Shelley on Eros. The Rhethoric of Romantic Love / A. W. Ulman. – Princeton: Princeton University Press, 1990. – P. 93-115

ТІМОНІНА А. Ю.
(Маріупольський державний університет)

СЛОВЕСНИЙ СИМВОЛ ТА ЗНАК: СПІЛЬНІ ТА ВІДМІННІ РИСИ

Статтю присвячено визначенню словесного символу та знаку. Розглядаються існуючі підходи щодо питання наявності спільних та відмінних рис притаманних словам-символам та знакам, що функціонують в мові.
Ключові слова: словесний символ, знак, образ, структура символічного значення..

Тимонина А. Ю. Словесный символ и знак: общие и отличительные черты. Статья посвящена определению словесного символа и знака. Рассматриваются существующие подходы к вопросу о наличии общих и отличительных черт, присущих словам-символам и знакам, функционирующим в языке.
Ключевые слова: словесный символ, знак, образ, структура символического значения.

Timonina A. Yu. Word symbol and sign: common and different features. The article is devoted to the defining of such notions as word symbol and sign. The existing approaches to the question of common and different features of symbols and signs which function in the language are investigated.
Key words: word symbol, sign, image, structure of symbolic meaning.

Вивчення символів вже багато сторіч турбує різноманітних вчених в різних галузях. Так, наприклад, в стародавні часи цим питанням було присвячено роботи Платона та Аристотеля. Пізніше символ досліджували з точки зору математики та логіки, мистецтва, філософії та культурології (А. Р. Абдуллін, С. С. Аверінцев, Г. Гегель, Е. Кассірер О. Ф. Лосєв, Ф. Шеллінг, К. Г. Юнг), та гуманітарних наук (Н. Д. Арутюнова, В. В. Виноградов, Т. Г. Грушевицька, В. А. Звегінцев, М. П. Кочерган, Ю. М. Лотман, В. А. Маслова, О. Г. Пестова, О. О. Потебня).

Метою даної статті виступає необхідність проведення аналізу слів-символів, образів та знаків, визначення їх спільних та відмінних рис з метою подальшого розмежування зазначених понять.

Зауважимо, що єдиного визначення поняття «символ» на сьогоднішній день не існує. У логіці й математиці він, як правило, не відрізняється від звичайного знаку та розглядається як «знак формально-мовного опису; в мистецтві – як універсальна естетична категорія, що розкривається через зіставлення, з одного боку, із суміжними категоріями художнього образу, з іншого – знака та алегорії» [Словник літературознавчих термінів 2000, с. 976 –978]. Теоретики мистецтва бачать в символі вираз художньої ідеї, символ виступає як специфічний носій художнього образу. Символічне насамперед сполучають із ситуаціями втілення абсолютної реальності. Значення справжнього символу невід'ємне від його образної організації і відрізняється невичерпної полісемією. Гегель під символом розумів початкові, неясні і туманні відносини образу до ідеї. Символ не є безумовно самостійною реальністю, хоча, як і всякий знак, він наділений відносною самостійністю. У філософії символ трактується як «здатність матеріальних речей, подій, а також чуттєвих образів висловлювати ідеальний зміст, відмінний від безпосереднього, чуттєво-тілесного буття» [Словник західної філософії 1991, с. 276]. У культурології символ розглядається як «універсальна категорія культури», оскільки «культура і є символічно значущою діяльністю» [Свасьян 1980, с. 90].

Символ в семіотиці, філософії, лінгвістиці тощо прийнято розуміти як «знак, який припускає використання свого первинного змісту як форми для іншого змісту, свого роду конгломерат рівноцінних значень» [Маслова 2001, с. 96 – 97].

Визначення, запропоноване О. В. Шелестюк, перегукується з тлумаченням символу Ю. М. Лотманом, з точки зору якого «найбільш звичне уявлення про символ пов'язане з ідеєю деякого змісту, слугує у свою чергу планом вираження для іншого, як правило, культурно більш цінного, змістовного» [Лотман 1996, с. 147].

Символ розглядається як «деякий знаковий вираз вищої і абсолютної незнакові сутності», його